

Sygn. akt III PK 48/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa K. S.
przeciwko Sądowi Rejonowemu w G.
o zaległe wynagrodzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 10 stycznia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S.
z dnia 29 października 2015 r., sygn. akt IV Pa [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od powódki na rzecz pozwanego 1350 zł (jeden
tysiąc trzysta pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 października 2015 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację K. S. wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 9 marca 2015 r.

Pozwem z dnia 26 czerwca 2014 r. powódka K. S. domagała się zasądzenia od pozwanego Sądu Rejonowego w G. kwoty 16.992,78 zł tytułem równowartości niezwaloryzowanego wynagrodzenia w latach 2011-2013. Powódka, zatrudniona na stanowisku kuratora zawodowego specjalisty, jako podstawę swoich roszczeń wskazała art. 14 ust. 1, 1a i 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 795, zwanej dalej ustawą). W myśl

art. 14 ust. 1 ustawy, wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i stanowi odpowiednio do rangi stopnia służbowego wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość, ustaloną według zasad określonych w ust. 1a i ust. 1b, określa ustawa budżetowa. W 2003 r. kwotę bazową dla zawodowych kuratorów sądowych ustala się w wysokości 1.667,70 zł (art. 14 ust. 1a ustawy). Kwota bazowa, o której mowa w ust. 1a, począwszy od 2004 r., jest waloryzowana corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej (art. 14 ust. 1b ustawy). W ocenie powódki wykładnia gramatyczna, funkcjonalna oraz logiczna art. 14 ustawy konstytuuje normy o charakterze imperatywno-atrybutywnym w zakresie konieczności dokonywania corocznej, dodatkowej waloryzacji wynagrodzenia kręgu pracowników, do którego należy powódka. Dochodzone przez powódkę roszczenie obejmowało kwoty, o jakie jej zdaniem powinno zostać podwyższone wynagrodzenie w latach 2011-2013, a po rozszerzeniu powództwa także w 2015 r., bowiem mimo iż kolejne regulacje budżetowe ustanawiały wskaźnik inflacji na poziomie przekraczającym 100%, wynagrodzenia kuratorów zawodowych nie zostały zwaloryzowane.

Sądy obu instancji uznały roszczenie powódki za nieuzasadnione. Przywołały art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 966), w myśl którego podstawę do określenia wynagrodzeń w roku budżetowym stanowią wynagrodzenia z roku poprzedniego, zwaloryzowane średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym w ustawie budżetowej, oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne, wypłacane na podstawie odrębnych przepisów. Zdaniem sądów z uwagi na to, że wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w latach 2011-2013 i w 2015 r. wynosił 100%, ustawodawca nie przewidział w tych latach ich waloryzacji. Wobec treści ustaw budżetowych na lata 2011-2013 i 2015, wynagrodzenie kuratorów sądowych pozostało zatem na poziomie z roku poprzedniego.

Nadto wskazały, że ustanowienie wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w ustawie budżetowej na poziomie 100% nie powoduje jego nieważności w świetle

normy zawartej w art. 6 ust. 1 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw. Przepisy ustawy budżetowej na lata 2011-2013 uchyliły bowiem zastosowanie przepisów ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, zgodnie z zasadą *lex posterior derogat legi priori*.

Sąd Okręgowy podniósł, że dopóki zakwestionowane przepisy corocznych ustaw budżetowych nie zostaną uznane za niekonstytucyjne, istnieje domniemanie ich zgodności z Konstytucją. Jego zdaniem nawet w sytuacji uznania niekonstytucyjności przepisów ustaw budżetowych w zakresie, w jakim przewidywały one średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń na poziomie 100%, roszczenie powódki nie mogłoby być uwzględnione, ze względu na niemożność przyjęcia innego miernika waloryzacji wynagrodzenia, jak właśnie średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń, który przewiduje ustawa o kuratorach sądowych. Nie było podstaw prawnych do waloryzacji wynagrodzenia powódki jako kuratora sądowego na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. w zw. z art. 300 k.p., w zw. z art. 105 ustawy o kuratorach sądowych, ponieważ takie działanie byłoby sprzeczne z zasadami prawa pracy.

Skargą kasacyjną powódka zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w S. w całości, zarzucając mu:

1) naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, to jest: art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 386 § 4 k.p.c. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest:

2) art. 14 ust. 1, 1a i 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych w związku z art. 2 pkt 4, art. 4 ust. 2, art. 5 pkt 2 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw w związku z art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2011 z dnia 20 stycznia 2011 r. w związku z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej w związku z art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2012 z dnia 2 marca 2012 r. w związku z art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej w związku z art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2013 z dnia 25 stycznia

2013 r. w związku z art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej w związku z art. 14 i art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. - ustawa budżetowa na 2015 r., poprzez ich nieprawidłową wykładnię i zastosowanie, polegające na:

- braku zastosowania obowiązkowej waloryzacji wynagrodzenia powódki w oparciu o przepisy ustaw budżetowych, nieobowiązujące w dacie orzekania,

- nieuwzględnienie okoliczności, iż brak realizacji ustawowej waloryzacji w danym roku budżetowym nie wyłącza możliwości sądowej waloryzacji należnych pracownikowi świadczeń;

3) art. 358¹ § 3 Kodeksu cywilnego w związku z art. 300 Kodeksu pracy w związku z art. 105 oraz art. 14 ust. 1, 1a i 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych w związku z art. 2 pkt 4, art. 5 pkt 2 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie, polegające na:

- braku rozważenia i zastosowania mechanizmu sądowej waloryzacji w stosunku do wynagrodzenia za pracę należnego powódce, w sytuacji gdy obowiązek waloryzacji został przewidziany w warunkach zatrudnienia powódki, pozwany pracodawca nie wypłacił powódce jako pracownikowi świadczenia w zwaloryzowanej wysokości,

- nieuwzględnieniu, iż w okolicznościach sprawy doszło do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, co w świetle interesów stron i zasad współżycia społecznego uzasadniało przeprowadzenie sądowej waloryzacji świadczeń powódki (waloryzacji *ex aequo et bono*),

4) art. 18^{3b} § 1 pkt 2 Kodeksu pracy w związku z art. 18^{3c} § 1 i 2, art. 18^{3a} § 1 i 2 i art. 18^{3d} Kodeksu pracy w związku z art. 105 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1, 1a i 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych w związku z art. 2 pkt 4, art. 5 pkt 2 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie, a to poprzez:

- nieuwzględnienie okoliczności, iż ustawowe zobowiązanie do

waloryzacji wynagrodzenia pracownika i równoczesne wykluczanie przeprowadzenia tej waloryzacji prowadzi do nieprzejrzystego ukształtowania systemu wynagrodzeń grupy pracowników - kuratorów sądowych, a przez to naruszenia zakazu nierównego traktowania pracowników,

- brak uwzględnienia okoliczności, iż arbitralność i dowolność w kształtowaniu wysokości wynagrodzenia prowadzi do dyskryminacji pracowników,
- brak zasądzenia żądanej kwoty, pomimo tego, iż w stanie sprawy wyczerpane zostały przesłanki dyskryminacji powódki, przemawiające za zasądzeniem żądanej kwoty także jako odszkodowania.

Stosownie do art. 398⁴ § 2 k.p.c. powódka wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., argumentując, iż w niniejszej sprawie występują istotne zagadnienia prawne o dużej doniosłości dla praktyki, które nie doczekały się dotąd wyjaśnienia ani w doktrynie, ani w orzecznictwie. Zagadnienia te, zdaniem skarżącej, mają podstawowe znaczenie dla prawidłowego rozumienia i stosowania norm prawa pracy, dotyczących zasad kształtowania wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. Skarżąca sprowadziła zagadnienia do czterech pytań:

1) Czy dopuszczalne jest rozstrzyganie o prawach i obowiązkach stron stosunku pracy w oparciu o przepisy ustaw budżetowych nieobowiązujących już w chwili orzekania, uchwalanych zgodnie z art. 219 ust. 1 Konstytucji na rok budżetowy i określanych w nauce prawa jako ustawy skonsumowane, bądź zrealizowane po upływie tego roku; a jeśli tak, to gdzie należy upatrywać podstaw ich dalszego obowiązywania?

2) Czy ukształtowany w art. 14 ust. 1b ustawy o kuratorach sądowych w związku z art. 2 pkt 4, art. 5 pkt 2 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej mechanizm waloryzacji świadczeń kuratorów sądowych, odwołujący się do przepisów ustaw budżetowych w danym roku budżetowym, eliminuje możliwość sądowej waloryzacji świadczeń?

3) Czy w zakresie pozostałej części niewypłaconego pracownikowi wynagrodzenia za pracę możliwa jest waloryzacja świadczeń według kryteriów określonych w art. 358¹ § 3 Kodeksu cywilnego w związku z art. 300 Kodeksu

pracy?

4) Czy niespójność norm ustawowych określających zasady kształtowania wynagrodzenia pracowników sfery budżetowej, prowadząca do nieprzejrzystych zasad ich wynagradzania może podlegać ocenie sądów pracy z punktu widzenia naruszenia zasad równego traktowania pracowników?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie spełnia warunków uzasadniających jej przyjęcie do rozpoznania.

Zagadnienia prawne, których wyjaśnienia domaga się skarżąca, zostały już rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2016 r., III PK 15/16; z dnia 30 listopada 2016 r., III PK 13/16; z dnia 30 listopada 2016 r., III PK 14/16). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 listopada 2016 r. wskazał, że corocznie uchwalane ustawy budżetowe obowiązują w kolejnych latach budżetowych, co jednak nie oznacza, że z upływem roku budżetowego przestają obowiązywać, choćby dlatego, że wszelkie roszczenia z danego roku budżetowego podlegają weryfikacji na podstawie przepisów adekwatnej rocznej ustawy budżetowej. Uznał, że sądy powszechne nie mają jurysdykcji do korygowania ani naprawiania ustaw budżetowych lub okołobudżetowych w celu usunięcia potencjalnych kolizji z ustrojowymi mechanizmami waloryzacji wynagrodzeń kuratorów sądowych. Sąd Najwyższy wskazał, że mechanizm ustawowej waloryzacji wynagrodzeń za pracę ukształtowany przepisami pragmatyk służbowych lub pracowniczych, ściśle regulujących zasady i wysokość ustalania wynagrodzenia za pracę w nawiązaniu do regulacji budżetowych, wyklucza waloryzację na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. Przepisy Kodeksu cywilnego mogą być bowiem w stosunkach pracy odpowiednio stosowane wyłącznie w sprawach nieunormowanych przepisami prawa pracy i pod warunkiem ich niesprzeczności z zasadami prawa pracy. Dlatego mechanizm ustawowej waloryzacji wynagrodzeń za pracę wyklucza waloryzację umowną albo jurysdykcyjną. Ponadto zauważył, że cywilna waloryzacja takich świadczeń na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. i tak byłaby możliwa tylko w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu

zobowiązania, podczas gdy na ogół przyjmuje się, że nawet utrzymująca się dłużej nieznaczna (ekonomicznie „umiarkowana”) inflacja pieniądza jest objęta normalnym ryzykiem kontraktowym, które w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań pieniężnych znajduje zaspokojenie zasądzonymi roszczeniami odsetkowymi.

Odnosząc się do rzekomego naruszenia zasady równego traktowania, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 listopada 2016 r. zauważył, że ujawniony i kontestowany w skardze kasacyjnej stan rzeczy dotknął nie tylko kuratorów sądowych, ale w podobny sposób także innych zatrudnionych w wymiarze sprawiedliwości, w tym sędziów, prokuratorów oraz pracowników administracyjnych. Nie doszło zatem do nierównego traktowania ani dyskryminacji płacowej skarżącego w porównaniu z innymi zatrudnionymi w sektorze publicznym, którzy są wynagradzani z uwzględnieniem corocznych ustaw budżetowych. Ponadto ze względu na globalny kryzys finansowo-ekonomiczny w spornych okresach, wynagrodzenie nie wzrastało na ogół także w prywatnych sektorach zatrudnienia, przeciwnie - liczne grupy zatrudnionych godziły się często na brak podwyżek wynagrodzeń za pracę albo ze względów ekonomicznych niejednokrotnie traciły pracę.

Z powyższego wywodu wynika, że zagadnienia prawne, na które powołała się skarżąca zostały dostatecznie i jednolicie wyjaśnione w orzecznictwie. Istotne zagadnienie prawne, warunkujące dopuszczenie skargi kasacyjnej do merytorycznego procedowania, nie występuje, jeśli sporna kwestia została już w orzecznictwie dostatecznie wyjaśniona (T. Ereciński, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, red. T. Ereciński, LEX). W sytuacji gdy zagadnienie prawne było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, skarżąca powinna wykazać, że wystąpiły okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu, co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383).

Sumą przedstawionych rozważań jest konkluzja o nie wystąpieniu przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Analiza akt i środka zaskarżenia nie upoważnia również

do twierdzenia, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, doszło do nieważności postępowania, czy też skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji, o kosztach procesu rozstrzygnął stosując regułę z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c.